

Fehér Miklós: Brit-magyar szeminárium a zenei könyvtárosok képzési lehetőségeiről

A rendszerváltozás óta társadalmunk folyamatos és intenzív változásban van. A könyvtárügyben is szembesülhetünk ezzel a jelenséggel. A könyvtárügy változásának jogi keretét az 1997. évi CXL. törvény teremtette meg. Ez bevezette a nyilvános könyvtár kategóriát, felvázolta a könyvtári ellátás hazai rendszerét, meghatározta a rendszer működtetésében feladattal bíró állam és a fenntartóként működő szereplők (pl. önkormányzat) feladatkörét, a nyilvános könyvtárak alapfeladatát és szabályozta a könyvtárhasználókat érintő egyes kérdéseket is. A jogi keretek változását jelenti a kötelezpéldány-törvény megváltozása, de a szerzői jogi kérdések folyamatos változását közvetítő jogi szabályozás megújulása is.

Természetesen a társadalmi változás nemcsak a jogi környezet megújulását indukálta. Átalakult a felsőoktatás, benne a könyvtárosképzés. Emellett megváltozott a könyvtárak technikai-technológiai környezete is. A korszerű infokommunikációs eszközök és szoftverek alkalmazása elősegítette a könyvtári munkában az együttműködést, a rendszerszerű szolgáltatások létrejöttét, ez pedig az egységesség és a minőségre törekvés irányába hatott. Fontossá vált az olvasók, a felhasználók gyors, precíz és személyre szabott kiszolgálása. A könyvtárak ma már saját lehetőségeikre és használóik szükségletére szabott küldetésnyilatkozatban fogalmazzák meg az ellátásban betöltött céljaikat, szerepüket. Egyetlen könyvtár sem tud mindenkit ellátni, de elvben minden könyvtár képes arra, hogy bizonyos olvasói kör számára bizonyos tartalomban ő nyújtsa a lehető legjobb könyvtári ellátást, egyben más könyvtárak szolgáltatásainak közvetítésével alkalmas legyen általános könyvtári feladatok betöltésére is. A specializáció ma már több mint lehetőség: a minőségi elvárásnak való megfelelés feltétele. A különféle olvasói csoportok - legyenek azok testi, szellemi, etnikai vagy pusztán érdeklődési alapon megkülönböztethetőek, például zenei érdeklődésűek - speciális könyvtári tartalmakra, ellátási formákra, szolgáltatásokra kíváncsiak. Éppen ezért vált fontossá, hogy ismét foglalkozzunk a zenei könyvtárakkal, ezen belül a zenei könyvtárosok képzésének lehetőségeivel. Magyarország - Bartók és Kodály révén - a zene országa is. A zenei írás-olvasás fontossága nem alábbvaló a betű írás-olvasás vagy a digitális írástudás kérdésénél. A '60-as, '70-es években létrehozott zenei gyűjteményeknek, zenei könyvtáraknak ma is van szerepük, feladatuk, de úgy érezzük, ezek a szerepek, feladatok átalakulnak. A változáshoz felkészült szakemberekre, megújult kompetenciákkal bíró munkatársakra van szükségünk.

Ezeket a kérdéseket feszegette az a brit-magyar szeminárium, amit az AIBM (a Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetségét jelölő betűszó) Magyar Nemzeti Csoport szervezett az MKE Zenei Könyvtárosok Szervezete és a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár zenei gyűjteménye közreműködésével 2010. május 6-án, Egerben.

A résztvevőket Sohajdné Bajnok Katalin, a házigazda könyvtár igazgatóhelyettese, Gócza Julianna, a program főszervezője, az AIBM Magyar Nemzeti Csoportjának elnöke, valamint a Vocalissimo énekegyüttes köszöntötte. Utóbbiak hangulatos műsorral lepték meg közönségüket.

* * *

A programban Gulyásné Somogyi Klára, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem könyvtárosa, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Zenei Könyvtárosok Szervezete elnöke a zenei könyvtáros képzés múltjáról és jelenéről beszélt. A kezdetek az 1970-es évekig nyúlnak

vissza. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) 1972-ben indította a háromfélèves, 300 óra időtartamú Zenei Könyvtárosi Továbbképző Tanfolyamát. Az akkor kiadott bizonyítvány tanúsága szerint a hallgatók az alábbi szaktárgyak keretében kaptak képzést, és tettek ezekből vizsgát:

könyvtári szaktárgyak:

- A zenei részlegek feladatai és működése
- Zenei dokumentumok címléírása
- Zenei osztályozás
- Szakirodalom-ismeret
- Közönségszolgálat
- Az audioteknika elméleti és gyakorlati ismeretei,

zenei szaktárgyak:

- Egyetemes zenetörténet
- Magyar zenetörténet
- Népzene
- Szolfézs
- Stílustörténet
- Zenei formák
- Zenei terminológia
- Hangszerismeret

1977/78-ban szintén a KMK szervezte az immár négyfélèves, 270 órás Zenei Könyvtárosi Továbbképző Tanfolyamát. Ennek elsődleges célja a zenei gyűjtemények szervezési, működtetési kérdéseinek ismertetése, az eddigi gyakorlat tapasztalatainak összegzése, az alapvető zenei ismeretek (hangsúly: szolfézs, zenetörténet) pótlása, a műszaki gyakorlati ismeretek átadása volt. Ez a képzés már egységesebb volt, kissé átalakultak a belső arányok, kiegyensúlyozottabbá vált a zenei és a könyvtárosi tárgyak összetétele, nőtt a képzési idő, és szélesedett a résztvevők köre, mert immár feldolgozó munkakörben dolgozók is jelentkeztek a képzésre.

Az ELTE BTK-n 1985-ben indult a négyfélèves posztgraduális okleveles zenei szakkönyvtáros képzés. Célja a gyakorló zenei könyvtárosok magasabb szintű továbbképzése volt. Jellegében inkább az elméleti tárgyak domináltak, kevesebb volt a gyakorlat, nem volt szolfézs, népzene. Viszont új elemként jelent meg a zenei folyóiratokról szóló ismeretanyag, az általános művelődéstörténet, az informatika és a zenetudomány története.

1994-ben a Fővárosi Pedagógiai Intézet és a Zenei Könyvtárosok Szervezete fogott össze, és indított 200 órás, a zeneiskolai könyvtárakban dolgozó diplomás zenetanároknak szánt felsőfokú könyvtárosi végzettséget nyújtó tanfolyamot.

Ezen kívül viszonylag rendszeresek voltak az egy-két napos, vagy egyhetes tanfolyamok. Ezek házigazdái szerte az országban (pl. Egervár, Gyula, Szombathely) a zenei könyvtárak voltak. Az átadandó ismeretanyagok az első időben elsősorban Pethes Iván: A fonotéka. Hangstúdiók szervezése-működtetése a könyvtárakban (Bp., NPI, 1970.), majd Skaliczki Judit: Zenemű- és hangtári részlegek a közművelődési könyvtárakban (Bp., NPI, 1980.), végül Gócza Julianna szerk.: Zenei könyvtári ismeretek (Bp., MKE Zenei Könyvtáros Szervezet, 1999.) című kiadványokra épültek.

Gulyásné Somogyi Klára végezetül feladatként az alábbiakat jelölte meg:

- átgondolni: milyen legyen a jövő zenei könyvtárosa,
- utánpótlást biztosítani a zenei könyvtárosi pálya vonzóbbá tételével,
- megismerni a képzésben jelen pillanatban meglévő kereteket, formákat,
- megtalálni az együttműködés lehetőségét a képzési helyekkel,

- összehozni a lehetőségeket és a képzés iránt érdeklődőket.

A szeminárium az utóbbi három felvetést már helyben gyakorlattá tette, hiszen a továbbiakban elhangzott előadások éppen ezekkel a területekkel foglalkoztak.

* * *

Izgalmas kérdéseket feszegetett Pajor Enikő, a szegedi Juhász Gyula Pedagógiai Kar Felnőttképzési Intézet Könyvtár és Múzeumpedagógiai Szakcsoport képviselője, aki az e témakört érintő hazai és francia tapasztalatokkal ismertette meg a hallgatóságot. A könyvtár/zeneműtár hagyományosan szociális, nevelési és közösségi csomópont is, de ezen belül a szerepek változnak. Fontos a mindenki számára történő hozzáférés biztosítása a minőségi klasszikus zenéhez, de nem kevésbé fontos az ízlésfejlesztésben betöltött küldetés sem. Ugyanakkor mára egyértelművé vált, idézi Gilles Rettelt, hogy "Az emberek nem jönnek a zeneműtárba zenét hallgatni, ha nincs valami más is, valami kiegészítő, kísérő rendezvény, személyes tanács, segítség, ösztönzés".

A zenéhez történő hozzáférés hanglez- és lejátszóeszköz-függőségét a digitális, számítógépes technika teljesen felváltotta, ma már a legegyszerűbb eszközökre, a mobiltelefonokra is rátölthetőek a kedvenc hangfájlok, így a könyvtár korábbi, zenét szolgáltató privilégiuma megszűnt. Éppen ezért a médiatárnak mindenfajta tevékenységet ismerni kell, és megadni a lehetőséget is, hogy azzal találkozzon a felhasználó. A franciaországi Web2-es katalógusokban keresve az olvasó nemcsak a mű bibliográfiai adataival, hanem az előadókat bemutató ismertetővel találkozhat, hanem rendelkezésére áll a zenemű jellemző részleteinek azonnali meghallgatási lehetősége is.

Problémát jelenthet, hogy a médiatáros/zenei könyvtáros feladata könyvtár a könyvtárban jellegű. A jó gyűjtemény és szolgáltatásválaszték érdekében a zenei könyvtárhoz kell, hogy tartozzon minden, a rendeléstől a leltározáson át a helyi igényekhez igazodó tartalmi-formai feltárásig. Emellett alapfeladat az új/leendő olvasók megszólítása és a régiak megtartása is. Ehhez legalább ötven órás nyitva tartás kellene. A kihívásoknak történő megfelelés érdekében sürgős feladat a zenei könyvtárosok beszerzési politikáján és gyakorlatán változtatni. Központi szolgáltatásként lehet viszont megszervezni, hogy a hangzó anyagok és kották feldolgozott, felszerelt állapotban (könyvtári kötés, könyvtári tárolásra alkalmassá tétel, aktív állományvédelmi megoldások) érkezzenek a tárházhoz.

A könyvtár közösségi küldetésű tudásátadó pont. A zenei könyvtárnak is választ kell adnia arra, hogy inkább egyéni vagy kollektív kérdésre, kérésre szervezze-e önmagát. Óriási lehetőségek vannak a szociális felületek, a közösségi oldalak kihasználásában. A zenehallgatás individuális tevékenység, de a zene "művelése", általa pedig az igazán mély zenei élmény befogadása szinte minden esetben közösségi tevékenység, közösségi élmény. A könyvtár tehát zenélő közösségek moderálója lehet. Ehhez persze speciális kompetenciákra van szükség. Nem tudunk elképzelni egyetlen mesterséget sem speciális képzés nélkül. Sajnos, a zeneműtárosok jelenlegi helyzetét alapvetően ez jellemzi. A fenntartók egyetlen szempontja a sikeresség, amit forgalomban, eseményben, olvasók számában, statisztikai adatokban mérnek, és nem érdekli őket, hogy az adott munkatárs egyébként milyen zenei ismeretekkel bír, a meglévő kompetenciáit hogyan tudja fejleszteni. A képzések, amik a francia kollégák rendelkezésére állnak a zenetörténeti ismeretekre, a dzsesszre, a könnyű műfajokra (pl. rock'n'roll), a tradicionális zenére és a zenei katalógizálásra, indexelésre, valamint a zeneműkiadás ismereteire szorítkoznak, és csupán tanfolyami jellegűek. Ezért jelent kihívást, hogy akkor is megőrizzük speciális tudásunkat és szakmai kompetenciáinkat, ha a hivatalos

szakképzés hiányzik. A magyarországi könyvtár szakos, zenei érdeklődésű hallgatók Szegeden ehhez a következőket fogalmazták meg:

- Jó, ha a gyakorlati órák a képzési idő végére koncentrálnak, mert addigra a megszerzett elméleti tudásunkat nagyon jól tudjuk alkalmazni.
- A képzést feltétlenül szükségesnek tartom, mivel a felhasználók, amikor belépnek, arra számítanak, hogy magas tudással és szakmailag felkészülten várják őket.
- Nehézsége a képzésnek, hogy rövid idő alatt kell teljesíteni a viszonylag sok tárgyat, és nincs idő az az elmélyülésre, alaposásra és részletességre.
- Biztosítani kellene a könyvtárban a gyakorlati lehetőséget.
- Nincs lehetőség a képzés háttérében működő könyvtárban megfigyelni, elsajátítani a gyakorlatot.

Az előadó végezetül egy érdekes táblázatot közölt, amelyben a klasszikus muzsikától a rapzenéig tíz zenei tartalom kedveltségi indexét találhatjuk. Ezek szerint a klasszikus zene még mindig - 87 százalékos általános kedveltséggel - jelentős előnnyel bír a zenerajongók táborában.

	Nagyon nem kedveli (6)	Kicsit nem kedveli (16)	Kicsit kedveli (46)	Nagyon kedveli (36)
Classical Music	1	1	11	87
Jazz or Blues	4	12	37	47
Opera	8	12	36	44
Classic Rock and Oldies	7	11	43	39
World Music	10	23	48	19
Latin, Spanish or Salsa	13	23	47	16
Country or Folk Music	13	25	47	15
Alternative or Hard Rock	41	21	23	15
Inspirational or Gospel Music	26	31	34	9
Rap or Hip Hop	63	23	10	2

Forrás: Online Survey os Silicon Valley Classical Enthusiasts

Szegeden egyébként a zenei könyvtáros szakirány 2006-ban indult. A hallgatóknak 50 kreditnyi ismeretkört kell teljesíteniük, az alábbiakból válogatva:

A fonotéka mint a könyvtári rendszer része, gyűjteményszervezés

- Zenei gyűjtemények Magyarországon
- Zenei gyűjtemények szervezése, fejlesztése
- Zenei információfeldolgozás és visszakeresés
- Zenei gyűjtemények formai feltárása
- Dokumentumleírás, számítógépes dokumentumleírás
- Zenei gyűjtemények tartalmi feltárása
- Osztályozási rendszerek, információkereső nyelvek
- Számítógépes tartalomfeltárás
- Olvasószolgálati tevékenységek a zenei könyvtárban
- Az olvasószolgálati munka menedzsmentje
- A tartalomszolgáltatás jogi keretei
- Zenei tájékoztatás, a zenei tájékoztatás eszközei
- Számítógépes zenei hardver- és szoftverkezelés
- Zenei adatbázisok
- Stúdióberendezések használata
- Zenei szoftverek
- Zenei könyvtári gyakorlat

* * *

Tóvári Judit előadásában általában a zenei könyvtáros képzés lehetőségeit tekintette át, valamint bemutatta az egri Eszterházy Károly Főiskolán működő képzési gyakorlatot.

Egerben a könyvtáros szakmai alapképzés hat szemeszterből áll és 180 kredit megszerzését irányozza elő. A mesterképzés 120 kreditet jelent, plusz négy szemeszter időtartamú, és ezt követheti a doktori iskola. A felsőoktatási képzést támogatják az alap-, közép- és emelt szintű OKJ-s képzések, valamint a felsőfokú szakképzés, az ún. FSZ-es képzés, ami felsőfokú szakképesítést ad ugyan, de iskolai végzettséget nem. Előnye, hogy az e képzés keretében megszerzett krediteket az alapképzésbe történő belépéskor be lehet számítani. Azonban hozzá kell tenni, hogy FSZ-es képzés könyvtáros területen nincs. Az OKJ-s képzési lehetőségek:

Könyvtáros területen

- segédkönyvtáros

Zenei területen

- egyházzeneész
- hangszerkészítő
- hangtechnikus
- klasszikus zenész
- népzeneész
- szolfézs
- zeneszerzés

Kérdés, mennyire alkalmas az e szakképzésben szerzett tudás - akár diplomával kombináltan is - zenei könyvtáros feladatok ellátására, mint ahogyan azt a képesítési rendelet előírja (vagy megengedi). A képző intézmények a hangsúlyozni kívánt tudástartalmakat már a felsőoktatás bolognai rendszerű átalakítása előtt is szakirányok meghirdetésével kínálták a hallgatóknak. A többciklusú képzésben ez még hangsúlyosabbá vált azért, hogy a különböző szakok képesítési követelményei meghatározzák a szakirányokhoz rendelt kreditek maximális mértékét. A kezdetben kötelezően választható tárgyak esetleges halmazából valamilyen résztéma elemeinek rendszere lett. A könyvtárak XXI. században megváltozott funkciói több stúdium tematikájának és programjának kimunkálására készítették a felsőoktatási intézményeket. E stúdiumok igazodnak az emberiség által felhalmozott írásos (és egyéb) dokumentumok különböző megjelenési formáihoz, a felhasználói igényekhez és a digitalizálódó infokommunikációs környezethez.

Az esetek egy részében ez felfogható lenne akár valamely munkakörre történő szakosodásnak is, más részében viszont a törzsképzés valamely témakörének mélyebb megismerhetőségét kínálja. A szakirányok kialakításakor Egerben azt tartották szem előtt, hogy azoknak is legyen választási lehetőségük, akik az informatika iránt érdeklődnek jobban, és azoknak is, akik nem az informatikával szeretnének elmélyültebben foglalkozni. Ehhez hozzá kell tenni, az alapvető informatikai ismeretek a törzsképzés kötelező részét képezik, és a szakirányok is tartalmazzák a szakirány jellegétől függően kisebb-nagyobb mértékben alkalmazói szintű informatikai ismereteket. A könyvtárosképzés keretében így az üzleti élet, az információmenedzsment iránt érdeklődők választhatják az információbróker szakirányt, a pedagógiai érdeklődésűek a gyermekkönyvtáros, illetve biblioterápia területén szakosodhatnak, a webpublikátor vagy a médiamatika szakirányon (ez utóbbi a mesterképzésben) pedig informatikai ismereteiket bővíthetik. Mesterképzésben a régi könyves szakirány érhető el, ami alapjait tekintve művelődéstörténeti irányultságú.

A zenei könyvtáros ismeretei ettől egy kissé más megközelítést igényelnek. Itt ugyanis együtt kell lenni mind a zenetudományi, mind a könyvtártudományi ismereteknek. Ez így együtt nem fér bele egy nem zenei alapképzés szakirányának keretébe. Ezért az ének-zene alapszak törzsanyagára építve tervezték meg a zenei könyvtáros szakirány tantervét.

Az informatikus könyvtáros szak szakirányai:

Alapképzésben

- információbróker
- webpublikátor
- gyermekkönyvtáros - biblioterápia

Mesterképzésben

- médiamatika
- régi nyomtatványok

Az ének-zene alapképzés törzsképzési tárgyai:

- Alapozó szolfézs
- Hangképzés
- Hangszerjáték alapjai
- Kóruséneklés alapjai
- Népzene-néphagyomány
- Vezénylési gyakorlat alapjai
- Zeneelmélet
- Zenei rendezvényszervezés
- Zenetörténet
- Zongora, partitúraolvasás
- Filozófiatörténet
- Művészettörténet

A zenei könyvtáros szakirány kötelező tárgyai:

- Bevezetés a zenei könyvtári ismeretekbe
- Zenei gyűjtemények szervezése
- Számítógépes zenei hardverek és egyéb eszközök
- Zenei dokumentumok formai és tartalmi feltárása
- Az általános és zenei tájékoztatás eszközei
- A tartalomszolgáltatás jogi keretei
- Olvasószolgálat
- Operairodalom
- Szimfonikus- és versenymű irodalom
- Szóló- és kamarairodalom
- Zenei könyvtári gyakorlat

A zenei könyvtáros szakirány kötelezően választható tárgyai:

- Angol szaknyelv
- Olvasáskutatás
- Önálló kutatás a Főegyházmegyei Könyvtár anyagaiból
- Ügyviteli alkalmazások
- Írás- és könyvtörténet

- Könyvtártörténet
- Adatbázis-kezelés

A zenei könyvtáros szakirány kötelező tárgyainak tervezésekor arra törekedtek, hogy a hallgatók megismerve a magyar könyvtári rendszert, abban el tudják helyezni a zenei könyvtáros munkáját. A klasszikus könyvtári munkaterületek - a gyűjtés, feldolgozás, tájékoztatás - speciálisan zenei könyvtárakban szükséges ismereteit tanulják a hallgatók. Azonban itt sem vonatkoztathatunk el az elektronizáció kihívásaitól, így nem kerülhetők meg a zenei információszolgáltatás megvalósításához szükséges informatikai eszközök és az információkezelés szerzői jogi vonatkozásai sem. A kötelezően választható tárgyak között kivételes jelentőségű a főiskola központi épületében, a Líceumban található Főegyházmegyei Könyvtár gazdag állományának kutathatósága. Választása megalapozhatja az informatikus könyvtáros tanulmányok mester szinten történő folytatása esetén például a régi nyomtatványok szakirány iránti érdeklődést.

Ha összehasonlítjuk az OKJ-s képzés és a felsőfokú szakirány tantárgyait, akkor az alábbiakat láthatjuk:

Segédkönyvtáros vizsgatémái

- Jogszabályi háttér
- Hivatalos levélre válasz megírása
- Működési dokumentumok ismertetése
- A gyűjtőkori szabályzat. Állománybavétel. Raktári jelzet megállapítása
- A dokumentumok jellemzőinek bemutatása
- A raktározási rendszerek
- A megadott bibliográfiai leírás adatsortjainak és adatelemeinek felismerése. Betűrendezés. ETO-jelzetek értelmezése.
- A bibliográfiai tétel letöltése az internetről
- A könyvtár szolgáltatásai
- Olvasószolgálati feladatok
- A hátrányos helyzetű olvasók és a gyerekek könyvtári ellátásának módjai
- Az olvasók kérdéseinek megválaszolása könyvtári tájékoztatási eszközökkel

Zenei könyvtáros szakirány tárgyai

- Bevetés a zenei könyvtári ismeretekbe
- Zenei gyűjtemények szervezése
- Számítógépes zenei hardverek és egyéb eszközök
- Zenei dokumentumok formai és tartalmi feltárása
- Az általános és zenei tájékoztatás eszközei
- A tartalomszolgáltatás jogi keretei
- Olvasószolgálat
- Operairodalom
- Szimfonikus- és versenymű irodalom
- Szóló- és kamarairodalom
- Zenei könyvtári gyakorlat

Tóvári Judit elemzéséből egyértelműen kiderült, hogy azok számára, akik már zenei könyvtárban dolgoznak, a megoldást a zenei könyvtáros szakirányú továbbképzés jelenthetné. Ennek tantervi összeállítása most van folyamatban. Elképzeléseik szerint olyan tantervet lenne célszerű készíteni, ami mind a könyvtáros, mind a zenei előképzettséggel rendelkezőknek

lehetőséget adna a képzésbe történő belépésre. Ez így nyilván széles skálájú tanterv lenne, bizonyos tárgyainak teljesítése alól - előképzettségtől függően - felmentést lehetne adni.

Összefoglalva tehát, két utat látnak a zenei könyvtárosok képzésére:

1. Az ének-zene alapképzésben zenei könyvtáros szakirány indításával egyrészt lehetőséget adnának a végzeteknek a munkaerőpiacra történő kilépésre, másrészt viszont, ha mester szinten tovább akarják folytatni tanulmányaikat, azt mind zenei, mind könyvtári területen meg tudják tenni.
2. A már munkában álló diplomásoknak a zenei könyvtáros szakirányú továbbképzés jelenthetné az újabb szakképzettség megszerzésének lehetőségét.

Ugyanakkor napjainkban kihívást jelent az a kérdés, hogy a zenei könyvtáros nem inkább médiatáros-e, akinek a zenein felül az egyéb multimediális tartalom szolgáltatásában is otthonosan kell mozognia?

* * *

Végezetül Frances Metcalfe - aki Kentben dolgozik és a nemzetközi zenei könyvtáros szövetség angliai és írországi szervezetében (IAML UK and Irl) az Oktatási Bizottság munkatársa - előadásából a résztvevők áttekintést kaptak a zenei könyvtárosok képzésének egyesült királyságbeli helyzetéről. A beszámolóból kiderült, hogy a szervezetük az alábbi munkaformákat alkalmazza:

- Egnapos kurzusok,
- Szemináriumok szakkönyvtárosoknak és közkönyvtárakban dolgozó zenei könyvtárosoknak,
- Iskolai könyvtári bemutatók,
- Látogatások, tapasztalatcserék, szakmai kirándulások.

Az egnapos kurzusok célja általában egy szakmai kérdés körbejárása (zenei gyűjtemény szervezése, zenei katalogizálás kezdőknek, szerzői jogok a zene világában, alapvető tájékoztatói források, zenei könyvtárközi kölcsönzés, virtuóz technikák a zenei tájékoztatásban stb.), vagy tapasztalatok átadása pl. kvíz típusú bemutatók tartásával, vagy csak egyszerűen a félelem, a gátlás oldása azokban a kollégákban, akik most kerültek ilyen munkakörbe. A félelem oldását segítheti, ha a résztvevők a nap végére azonosítani tudják a leggyakoribb zenei szakkifejezéseket, a tipikus olvasói kéréseket, ha megismernek néhány fontos zenei információforrást, ha némi jártasságot szereznek a zenei műfajokban, apparátusban, ha gyakorolni tudják a hangnemeket, a partitúraismereteket. Emellett megkönnyíti a munkájukat, ha megismerik, hogyan jelenik meg a zene a könyvtári katalógusokban, megismerik a besorolási adatokat és a szerzői jog néhány zenei könyvtári vonatkozását.

A zenei tájékoztatás kurzusa már a zeneileg képzettek továbbképzését szolgálja. A nap végére a résztvevők áttekintést nyernek a legfontosabb nyomtatott és elektronikus zenei információforrásokról, ismereteket szereznek a terület új forrásairól, megismerkednek annak technikájával, hogy miként lehet kiválasztani az internethasználat során keletkezett releváns találatokat, amelyek valóban megfelelnek a felhasználó kérdésének. A program moduljai:

- Referenz interjú, azaz hogyan derítsük ki, mit is akar pontosan a felhasználó
- Útmutató az online elérésű és a nyomtatott információforrásokhoz
- Internet keresési technikák
- A tanultak gyakorlati alkalmazása

Alkalmilag, igény esetén szerveznek a zenei gyűjtemény menedzselése témakörben is kurzust. E képzés tartalmát az állománygyarapítás, a gyűjteményszervezés, a gyűjtemény használatának előmozdítása (népszerűsítés), az állományvédelem és az állományapasztás, a selejtezés adja. Ez a kurzus azon munkatársakat célozza meg, akiknek nincs zenei háttere, ezért elméleti és gyakorlati képzést egyaránt tartalmaz. A program végére a résztvevők megértik a kapcsolatot a gyűjteménymenedzselés folyamatának különböző területei között, tudatosulnak a zenei dokumentumok beszerzésének módjai és eszközei, útmutatást kapnak az állomány fizikai használata és tárolása helyes kialakításához, megismerkednek a népszerűsítés technikáival és az állománygondozás alapelveivel.

A katalogizálásról szintén alkalmilag szerveznek kurzusokat a britek, de erre a témára már a zenei könyvtárosokat várják. A továbbképzés segít a zenei műfajok, megjelenési formák közti eligazodásban, a leíráshoz használt MARC formátum alkalmazásában, a helyben készített leírásokkal a katalogizálási gyakorlat megszerzésében.

Félnapos szemináriumokat olyan témakörök köré szervezik, amelyek elsősorban a jó gyakorlatok közzétételét, elterjesztését támogatják. Például használóképzés a londoni King's College-ban, vagy RFID alkalmazás, vagy az ASP elektronikus kiadó kiadványainak bemutatása stb.

Az egyesület a könyvtárosképző intézményekkel is kapcsolatot tart, számukra előadásokat szervez abból a célból, hogy bemutassa a zenei könyvtári munka ama specialitásait, amelyek nem képezik a hivatalos tanrend részét. Így áttekintik a zenei gyűjtemények működtetésének legfőbb területeit, és azt például, hogy milyen karrierlehetőségek állnak nyitva a zenei könyvtárosok számára. Ez a kapcsolat azért is fontos, mert a brit kollégának is az a tapasztalata, hogy a ma könyvtári világában a könyvtárosoknak gyakran olyan területeket kell menedzselniük, amelyekben nem volt módjuk az elmélyülésre, amelyre szükségszerűen az alapképzés tananyaga sem terjed ki.

* * *

Összegzésképpen elmondható, hogy a szeminárium alkalmas fórum volt arra, hogy az érintett szakemberek átfogó képet nyújtsanak egymásnak a zenei könyvtáros képzés hazai és nemzetközi (brit és francia) gyakorlatáról, a képzésben szerepet játszó és vállaló nemzeti zenei könyvtáros szervezetek tevékenységéről.

Megerősítést nyert, hogy zenei könyvtáros képzésre és a zenei könyvtárakban dolgozók továbbképzésére egyaránt szükség van. Az alapképzésben való sikeres részvételünk szempontjából fontos a szakterület presztízsének megerősítése.

Természetesen a szemináriumon a szegedi és az egri képzőhelyek képviselői mellett a Könyvtári Intézet is képviseltette magát. Az előadásokat követő konzultáció alkalmas volt arra, hogy a résztvevők megerősítsék szándékukat egy hazai 30, 60 vagy 120 órás zenei könyvtáros OKJ-s képzési tematika akkreditáltatására. A Könyvtári Intézet a feladat koordinálását magára vállalta. Amennyiben az előkészítés és az akkreditáció folyamata sikeresen lezajlik, lehetséges, hogy 2011-től Magyarországon is lehetőség lesz a közalkalmazotti kötelező továbbképzés keretében zenei könyvtárosi szakismeretek elsajátítására.